

Länsstyrelserna

Lagar och regler för dig
med enskilt avlopp

Länstyrelserna

Stockholm
Västra Götaland
Skåne

Lagar och regler för dig med enskilt avlopp

För mer information kontakta:

Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Vattenvårdsenheten

Tel: 031-60 50 00.

Rapporten ingår i rapportserien för Västra Götalands län

Rapport: 2009:25

ISSN: 1403-168X

Text: Marika Palmér Rivera

Faktagranskning: Jonas Christensen, Ekolagen Miljöjuridik AB;
Maria Hübinette, Länsstyrelsen Västra Götalands län; Ebba af Petersens och Katarina
Gustafsson, Avloppsguiden AB; Janin Tekkeden, miljökontoret Linköpings kommun;
Linnea Broström, miljöförvaltningen Karlstads kommun.

Projektledare: Maria Hübinette & Marika Palmér Rivera

Illustrationer: Bo Rosander

Grafisk Formgivning: Anette Müntzing, Bild & Kultur AB, 2009

Utgivare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län, vattenvårdsenheten

Du hittar rapporten på vår webbplats

www.lansstyrelsen.se/vastragotaland under Publikationer

Förord

I regeringsbeslut 42 daterat 2007-06-20, infört som uppdrag 51c i ändring av regleringsbrev för Länsstyrelserna för budgetåret 2007, fick länsstyrelserna i Skåne, Stockholm och Västra Götalands län följande uppdrag: "Länsstyrelserna i Skåne, Stockholms och Västra Götalands län skall i samarbete med intresserade kommuner ta fram metoder och planeringsunderlag för åtgärder för minskad miljöpåverkan på havsmiljön från enskilda avlopp, samt initiera och förstärka sådana åtgärder. Arbetet ska inriktas på områden där behovet av minskad miljöpåverkan från enskilda avlopp är särskilt stort." Uppdraget är en del i regeringens havsmiljösatsning, där 500 miljoner kronor avsatts för åren 2007-2010 att fördelas av Naturvårdsverket, för att förbättra havets ekologiska status, och till arbetet med uppdraget i Västra Götalands län avsattes 2 miljoner kronor. Som huvudprojektledare i Västra Götalands län tillsattes Maria Hübinette. Redovisning av huvuduppdraget gjordes av länsstyrelsen i Stockholms län i maj 2008 genom rapporten "Renare avlopp ger friskare hav. Åtgärder för att minska enskilda avlopps påverkan på havsmiljön". I oktober 2008 beslutade Naturvårdsverket om ytterligare 1,5 miljoner kronor till Västra Götalands län ur Havsmiljöanslaget för arbete med 14 olika delprojekt om enskilda avlopp. Detta projekt har finansierats med medel från denna senare tilldelning av pengar.

Denna rapport redovisar ett delprojekt vars syfte har varit att ta fram ett informationsmaterial till fastighetsägare, om enskilda avlopp. I miljöbalken ställs stora krav på fastighetsägare som har enskilda avloppsanläggningar, men dessa krav är okända för flertalet av dessa fastighetsägare. Naturvårdsverkets allmänna råd om små avloppsanordningar med tillhörande handbok är inte heller anpassade för målgruppen privata fastighetsägare. Det finns därför ett stort behov av att förklara de regler som rör enskilda avlopp på ett lättillgängligt sätt.

Texten i broschyren har skrivits av Marika Palmér Rivera, Avloppsguiden AB.

Karin Pettersson
Biträdande vattenvårdsdirektör

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Lagar och regler för dig med enskilt avlopp

Innehåll

	Sid
Går du i avloppstankar?.....	3
Om enskilt avlopp.....	3
Ansvar och roller.....	4
Tillstånd och anmälan.....	5
Vad ska ingå i en tillståndsansökan?.....	6
Vad gäller i olika situationer?.....	7
Vilka krav ställs på avloppsanläggningar?.....	9
Naturvårdsverkets allmänna råd.....	10
Andra regler och riktlinjer att ta hänsyn till.....	11
Drift och skötsel av din avloppsanläggning.....	13
Vad gäller när du anlitar en entreprenör eller köper en produkt?.....	13
Var finns reglerna?.....	14
Vill du läsa mer?.....	15

Utgivare: Länsstyrelsen, Västra Götalands län

Text: Marika Palmér Rivera

Faktagranskning: Jonas Christensen, Ekologen Miljöjuridik AB;

Maria Hübinette, Länsstyrelsen Västra Götalands län; Ebba af Petersens och
Katarina Gustafsson, Avloppsguiden AB; Janin Tekkeden, miljökontoret
Linköpings kommun; Linnea Broström, miljöförvaltningen Karlstads kommun.

Projektledare: Maria Hübinette & Marika Palmér Rivera

Illustrationer: Bo Rosander

Grafisk Formgivning: Anette Müntzing, Bild & Kultur AB

2009

Går du i avloppstankar?

Det här häftet riktar sig till dig som ska anlägga en enskild avloppsanläggning eller som har en avloppsanläggning som behöver åtgärdas. Här beskrivs kortfattat de lagar och regler som rör enskilda avlopp. Detaljerna kan variera från kommun till kommun, så börja alltid med att kontakta miljökontoret i din kommun när du ska anlägga eller åtgärda en enskild avloppsanläggning.

Skriften är en översiktlig genomgång av lagar och regler för små avlopp och informationen är till viss del generaliserad. För exakta uppgifter om vad som gäller i en viss situation bör du alltid kontakta miljökontoret i din kommun.

Vi har valt att kalla kommunens kontor som hanterar enskilda avlopp för *miljökontor* och den politiska nämnden för *miljönämnd*, även om det kan heta något annat i din kommun. Formellt är det miljönämnden som är tillstånds- och tillsynsmyndighet. Det är dock miljökontoret som handlägger avloppsärenden och som i de flesta fall fattar beslut om tillstånd för enskilda avlopp på uppdrag av miljönämnden. Därför har vi valt att hänvisa till miljökontoret i häftet.

Om enskilt avlopp

Visste du att utsläpp av avloppsvatten räknas som miljöfarlig verksamhet?

Allt utsläpp av avloppsvatten, oavsett om det är från ett hus eller från en hel stad, räknas som miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken. Detta innebär bland annat att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas om hand på annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer.

Vad är ett enskilt avlopp?

Det finns ingen exakt juridisk definition av enskilda avlopp, men vanligen menar man avloppsanläggningar som inte är anslutna till det kommunala avloppsnätet, och som behandlar avlopp från ett till fem hushåll. Samma regler gäller för avloppsanläggningar för upp till 200 personer. Enskilt avlopp kräver tillstånd från eller skriftlig anmälan till miljökontoret i din kommun.

Vad är skillnaden mellan kommunalt och enskilt avlopp?

Kommunen är skyldig att ansvara för vatten och avlopp när detta av hälso- eller miljöskäl måste lösas i ett större sammanhang. Kommunen upprättar verksamhetsområden som visar inom vilka geografiska områden kommunen ansvarar för vatten och avlopp. Kommunalt vatten och avlopp finansieras främst genom taxor, dvs. de som är anslutna till systemet betalar dels en anslutningsavgift och dels en bruksavgift. Utanför det kommunala verksamhetsområdet ansvarar de boende själva för sin avloppshantering.

Ansvar och roller

Vilket ansvar har myndigheterna?

Miljönämnden i din kommun är tillstånds- och tillsynsmyndighet för enskilda avlopp. Tjänstemännen på miljökontoret ansvarar för handläggningen av avloppsärenden, och det är dem du ska vända dig till när du ska anlägga eller åtgärda din avloppsanläggning.

Miljökontoret ska inte ge förslag på vilken anläggning du ska ha, deras uppgift är att granska din ansökan och ge råd och vägledning.

Vilket ansvar har du med enskilt avlopp?

Du som äger en fastighet med ett enskilt avlopp räknas som verksamhetsutövare enligt lagen och är därför ansvarig för att söka tillstånd (alternativt anmäla) innan du bygger din anläggning, och för att anläggningen sedan byggs enligt beslutet. Du ska också sköta och underhålla din anläggning, samt löpande kontrollera att den fungerar.

Du ansvarar för att anlita någon sakkunnig för att anlägga ditt avlopp. Sakkunnig är den som genom utbildning, yrkeserfarenhet eller på annat sätt fått tillräckliga kunskaper att anlägga avlopp.

Vilket ansvar har entreprenören eller teknikleverantören?

Det är du som är fastighetsägare som har ansvaret att se till att ditt avlopp uppfyller lagens krav. Den entreprenör som du anlitar för att anlägga ditt avlopp har ansvar gentemot dig att utföra arbetet på ett fackmässigt sätt och att tillvarata dina intressen. Den teknikleverantör som säljer en avloppsprodukt till dig har bl.a. ansvar för att produkten överensstämmer med den beskrivning du fick innan du köpte den och att instruktioner för installation, drift och underhåll medföljer.

Tillstånd och anmälan

För att anlägga ett avlopp krävs tillstånd från kommunens miljökontor. I vissa fall räcker det med en anmälan. Förändringar av avloppet ska anmälas till kommunens miljökontor.

När krävs tillstånd?

- Vid ny avloppsanläggning med ansluten vattentoalett.
- Kommunen kan bestämma att anläggningar utan ansluten vattentoalett, dvs. anläggningar för behandling av bad-, disk- och tvättvatten kräver tillstånd i delar av eller i hela kommunen.
- Vid påkoppling av vattentoalett på en befintlig anläggning. OBS! Tillstånd krävs inte vid anslutning av vattentoalett till en befintlig anläggning som redan har ansluten vattentoalett, om varken vattenmängden eller antalet anslutna personer ökar.
- Vid påkoppling av avlopp från separationstoilet (t.ex. urin från urinsorterande toilet) till bad-, disk- och tvättavlopp.
- Vid ny lokalisering av infiltration och markbädd (även om du redan har tillstånd för infiltration eller markbädd på din fastighet).
- Vid ändring av utsläppspunkten krävs ofta nytt tillstånd.

När krävs en skriftlig anmälan?

- När du gör en ny anläggning utan ansluten vattentoalett, dvs. anläggning för bad-, disk- och tvättvatten, om kommunen inte föreskrivit att det krävs tillstånd för detta i det aktuella området.
- Vid ändringar i belastningen på befintlig avloppsanläggning, dvs. att fler personer än tidigare ansluts till anläggningen, eller att den mängd vatten eller föroreningar som kommer till anläggningen ändras på annat sätt.

När krävs *inte* anmälan eller tillstånd?

- Vid byte av ledning, t.ex. vid stopp eller läckage, om det kan betraktas som underhåll och ledningen inte får en ny dragning.
- Att byta ut en slamavskiljare mot ny likvärdig, så länge anläggningen ligger på samma plats som tidigare. Men informera gärna miljökontoret.

Vad händer om du anlägger ett avlopp utan tillstånd?

Om du anlägger en avloppsanläggning utan tillstånd alternativt anmälan kan du bli skyldig att betala en miljösanktionsavgift. Avgiften är 3000 kr (för anmälningspliktig anläggning, eller om du utan tillstånd anslutit en vattentoalett till befintlig anläggning utan tidigare vattentoalett) eller 5000 kr (för tillståndspliktig anläggning). Du måste ändå visa att anläggningen har den utformning och funktion som krävts om du sökt tillstånd innan den byggts. Om du inte kan visa att avloppsanläggningen uppfyller kraven kan du bli tvungen att bygga en ny anläggning eller flytta den befintliga.

Tillståndsbeslutet

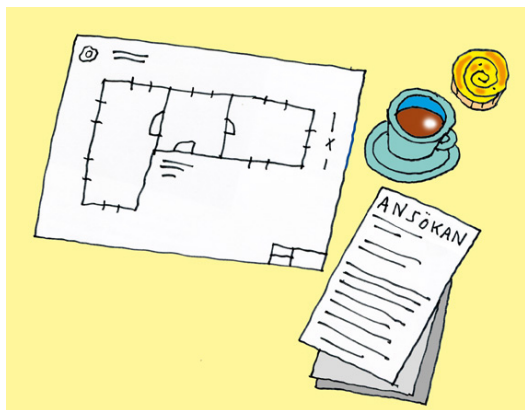
Tillståndet anger var anläggningen ska placeras och vilken teknik som ska användas. Tillståndet kan förenas med villkor, t.ex. att slamtömning ska ske en gång per år eller att en viss reningskapacitet måste uppnås. Det kan vara straffbart att bryta mot tillståndsvillkor.

Överklagande

Om du får avslag på din ansökan kan du överklaga miljönämndens beslut till Länsstyrelsen, vars beslut kan överklagas till Miljödomstolen. Miljödomstolens beslut kan i sin tur överklagas till Miljööverdomstolen.

Berörda personer har rätt att överklaga i tre veckor efter att de tagit del av beslutet. Som berörda räknas de som påverkas av beslutet, främst grannar. När överklagandetiden gått ut vinner beslutet laga kraft. Du kan få ett s.k. igångsättningsmedgivande, vilket betyder att du får börja med din anläggning innan överklagandetiden gått ut,

men om någon överklagar och får rätt kan du bli tvungen att återställa det arbete som redan gjorts. Säk-
rast är därför att vänta tills beslutet vunnit laga kraft.

Hur länge gäller tillståndet?

Du måste ha påbörjat anläggningsarbetet inom två år och slutfört anläggningen inom fem år, annars förfaller tillståndet. Tillståndet ska kunna uppvisas på begäran. Tillståndet följer fastigheten, och vid ägarbyte bör den nya fastighetsägaren överta eller få kopia på tillståndet.

Vad ska ingå i en tillståndsansökan?

Exakt vad som ska ingå i en tillståndsansökan varierar från kommun till kommun, så kontakta alltid miljökontoret för information. Om viktig information saknas får inte miljökontoret fatta beslut, utan måste istället begära in kompletteringar. Du sparar alltså tid genom att skicka in en så komplett ansökan som möjligt. I en anmälan behövs i princip samma uppgifter som i en tillståndsansökan.

Normalt bör detta ingå i en tillståndsansökan:

1. Sökandes namn, fastighetsbeteckning och adress.
2. Ritningar och tekniska beskrivningar över anläggningen:
 - a. en översiktlig beskrivning av avloppsanläggningen. För prefabricerade anläggningar (t.ex. minireningsverk) ska det också finnas en dokumentation över hur bra reningen är. (Teknikleverantören bör hjälpa dig med detta).
 - b. en situationsplan i skala 1:400–1:1000 med fastighetsgränser, väg för slambil, placering av anläggningen och utsläppspunkt(er) för avloppsvatten samt avstånd till byggnader, ytvatten och dricksvattentäkter inom ca 100–150 m från anläggningen;

- c. om det behövs: längd- och tvärsektion över anläggningen i skala 1:50–1:100; och drift- och underhållsinstruktion från leverantören.
3. Uppgifter om resurshushållning: möjlighet till näringsåtervinning, ungefärlig energiåtgång vid drift samt åtgärder för att minimera vattenanvändningen.
4. Om du ska anlägga en infiltrationsanläggning:
 - a. en bedömning av vilka risker förorening av dricksvattentäkter och ytvatten som vald placering av anläggningen ger;
 - b. uppgifter om markförhållandena på fastigheten: infiltrationskapacitet, eventuella lågpunkter, berg i dagen och eventuell avskärande dränering;
 - c. uppgift om den högsta grundvattennivån och avstånd från markytan till berg vid anläggningen.
5. En geohydrologisk undersökning bör ingå om:
 - a. anläggningen placeras uppströms en dricksvattentäkt, eller av annan orsak riskerar påverka en dricksvattentäkt eller
 - b. om det råder annan osäkerhet om risken för föroreningspåverkan. Hur detaljerad den geohydrologiska undersökningen ska vara beror på förhållandena i ditt fall.

Vad gäller i olika situationer?

Har du ett gammalt avlopp utan tillstånd?

Har du inget tillstånd för din avloppsanläggning är den olaglig. Om avloppet inte uppfyller lagens krav på rening är utsläpp från anläggningen förbjudet. Du måste sluta använda ditt avlopp eller söka tillstånd för en ny avloppsanläggning. Om du är osäker på om du har tillstånd eller inte, kontakta miljökontoret i din kommun.

Har du ett gammalt avlopp med tillstånd?

Om ditt avlopp inte uppfyller lagens krav på rening kan kommunen genom ett särskilt beslut bestämma att du inte får använda anläggningen, trots att du har tillstånd.

Gamla anläggningar har tillstånd enligt äldre lagstiftning och uppfyller oftast inte dagens reningskrav. Om kommunen vid inventering ser att ditt avlopp inte är tillräckligt bra kan du få viss tid på dig att åtgärda anläggningen, men efter att tiden gått ut är utsläpp från den gamla anläggningen förbjudet.

Bygger du nytt hus?

En grundläggande förutsättning för att få bygglov för ett nytt hus är att det går att ordna vatten och avlopp. Kan du inte ansluta till kommunalt vatten och avlopp bör du därför söka tillstånd för en enskild avloppsanläggning i samband med bygglovsansökan.

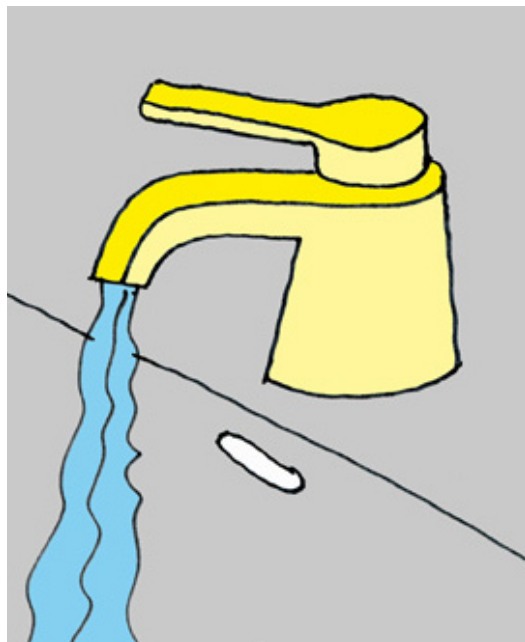

Vill du ha förhandsbesked om bygglov?

För att få förhandsbesked om bygglov måste du visa att det går att ordna vatten och avlopp. Vid svåra förhållanden på tomten krävs en VA-utredning innan förhandsbeskedet kan ges. Detta betyder att du måste ha kontakt med både kommunens miljökontor och byggnadskontor (i vissa kommuner är dessa funktioner sammanslagna till en enhet).

Vill du byta ut torrtoa mot WC?

Om du ska koppla en vattentoalett till din befintliga anläggning för bad-, disk- och tvättvatten krävs tillstånd från miljökontoret. Eftersom toalettavloppet innehåller mycket mer föroreningar än bad-, disk- och tvättvattnet måste du ofta uppgradera den befintliga anläggningen när du byter till vattentoalett.

Ska du sälja eller köpa hus?

En avloppsanläggning utan tillstånd kan räknas som fel i fastighet, om man inte upplyst om detta vid försäljning. Detsamma gäller fel uppgift om vilken typ av avloppsanläggning som finns på fastigheten. Det är därför viktigt att reda ut frågan om avloppsanläggningens utformning, och om den har tillstånd eller inte inför ägarbyte. Be mäklaren hjälpa dig med detta.

Kan avloppet läggas på annans mark?

Om din avloppsanläggning eller ledning inte går att placera på din egen tomt utan hamnar på annans mark bör du se till att det skapas ett servitut, för att på så sätt undvika problem om någon av fastigheterna byter ägare. Servitutet innebär att ägaren till en fastighet får rätt att nyttja del av annan fastighet och är alltid kopplat till fastigheten, inte till enskilda personer. Servitut kan antingen bildas genom lantmäteriförrättning (kontakta lantmäterimyndigheten i din kommun) eller genom överenskommelse mellan enskilda (se till att det skrivs in vid inskrivningsmyndigheten). Ta i första hand kontakt med den fastighetsägare som berörs, för att undersöka möjligheterna att bilda servitut.

Kan du gå ihop med grannarna?

I tätbebyggda områden är det ofta fördelaktigt, både ekonomiskt och praktiskt, att lösa avloppsfrågan gemensamt med grannarna. Det bästa är ofta att skapa en gemensamhetsanläggning, som görs genom en lantmäteriförrättning. Vid förrättningen avgörs vilka fastigheter som ska delta i den gemensamma anläggningen och vilka rättigheter och skyldigheter det innebär. Kontakta lantmäteriet för mer information.

Vilka krav ställs på avloppsanläggningar?

Inga specifika krav i lagen

Lagstiftningen anger inga specifika krav för hur avloppsvatten ska renas eller hur bra reningen måste vara, utan endast att det ska behandlas så att man skyddar människors hälsa och miljön, samt hushåller med naturresurser. Hur hårda kraven blir beror bl.a. på hur känslig omgivningen är och på hur många andra avloppsanläggningar som finns i närheten. Utgångspunkt för kraven är Naturvårdsverkets allmänna råd om små avlopp (se nästa sida).

Skydd av människors hälsa

Avloppsvatten innehåller mycket smittämnen. Viktigaste kravet på avloppsrening är att den ska minimera risken för utsläpp av smittämnen till grundvattnet (och därmed till dricksvattnet) eller till ytvattnet. Reningen ska också minska risken för dålig lukt.

Skydd av miljön

De största miljöproblemen med avlopp är utsläpp av syreförbrukande och gödande ämnen som kan leda till t.ex. algbloomning eller att sjöar växer igen. Krav ställs framförallt på att minska dessa utsläpp.

Resurshushållning

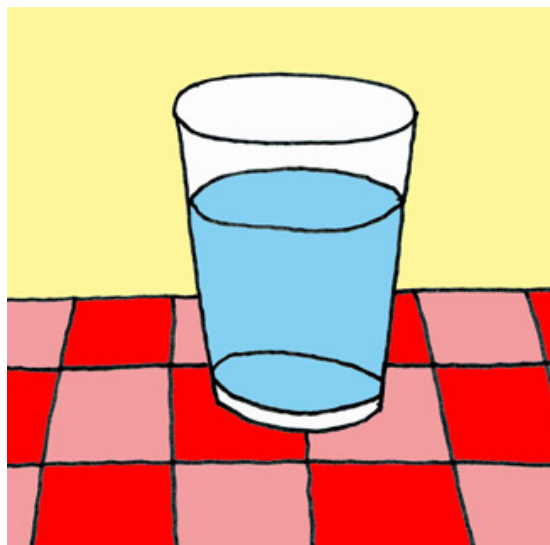
För avloppsanläggningar innebär detta framförallt krav på att skapa förutsättningar för kretslopp av näringsämnen från avlopp till odlad mark. I vissa fall kan man också ställa krav på hushållning med energi, vatten eller andra resurser.

Trekammarbrunn räcker inte

Utsläpp till vattenområde av avloppsvatten som endast genomgått slamavskiljning utan efterföljande rening är i princip förbjudet. Det är alltså olagligt att bara ha en trekammarbrunn (gäller också en- och tvåkammarbrunn), du måste också ha någon form av efterföljande rening. Vilka krav som ställs på reningen avgörs från fall till fall av kommunens miljönämnd. Vilken typ av efterföljande rening som behövs beror därför på hur det ser ut i just ditt fall.

Bedömning i varje enskilt fall

Miljönämnden har inte rätt att ställa krav som gäller generellt för alla avloppsanläggningar i kommunen. Generella rekommendationer (t.ex. allmänna råd från Naturvårdsverket) fungerar som utgångspunkt för vilka krav som ska ställas, men kommunen måste ändå alltid göra en bedömning av vilka krav som är rimliga att ställa i just ditt fall. Detta innebär att kraven kan bli olika på olika fastigheter, eftersom förutsättningarna är olika.

Kraven måste vara rimliga

De krav som ställs på små avlopp får inte vara hur hårda som helst, utan måste vara rimliga i förhållande till nyttan för hälsan och miljön. Kraven får inte leda till orimliga kostnader. Det är inte vad just du har råd med som avgör vilken kostnad som är rimlig, utan vad en normal svensk husägare anses ha råd att investera i en avloppsanläggning.

Du ska visa att du klarar kraven

En viktig princip i svensk miljölagstiftning är den omvända bevisbördan, som innebär att det är du som har ett enskilt avlopp som ska visa att din anläggning uppfyller lagens krav, dvs. att anläggningen är rätt placerad, att den renar tillräckligt, att den inte stör vattentäkter, att den sköts och underhålls på rätt sätt och att den fungerar som avsett under drift. Du kan anlita någon som hjälper dig, men det är du som har ansvar inför myndigheten.

Var ska avloppet placeras?

Avloppsanläggningen ska placeras på ett så lämpligt ställe som möjligt med hänsyn till bl.a. vattendrag och grundvatten, närliggande dricksvattenbrunnar, bergvärmeanläggningar och andra enskilda avlopp, närliggande badplatser och andra känsliga miljöer och olika geologiska förutsättningar.

Naturvårdsverkets allmänna råd

Naturvårdsverket har gett ut allmänna råd om små avloppsanordningar (NFS 2006:7) som anger vilka krav som är rimliga att ställa på avlopp för upp till 25 personer. Råden är ingen lag utan Naturvårdsverkets tolkning av lagstiftningen för enskilda avlopp, och fungerar som utgångspunkt för vilka krav som ska ställas. Miljökontoret måste dock alltid göra en bedömning om rimliga krav från fall till fall.

De allmänna råden bygger på funktionskrav, vilket innebär att de inte anger vilken teknik du ska använda för ditt avlopp. Istället säger råden vilken rening anläggningen ska klara. Funktionskraven finns i två nivåer: normal nivå, som gäller i de flesta fall, och hög nivå, som gäller i särskilt känsliga områden. Det är miljökontoret som avgör vad som gäller för din anläggning. De allmänna råden anger också tekniska grundkrav som alla anläggningar ska uppfylla.

Grundkrav

- Dag- och dränvatten leds inte till avloppsanläggningen.
- Anläggningen är, med undantag för eventuell infiltration, tät för att hindra in- och utläckage av vatten.
- Anläggningens funktion är enkel att kontrollera.
- Anläggningen är utformad så att underhåll och service underlättas.
- Funktionen ska kunna upprätthållas under hela anläggningens livslängd.
- Det ska finnas en drift- och underhållsinstruktion från leverantören.
- Om det behövs ska det finnas larm på anläggningen som varnar för driftstörningar.
- Det finns möjlighet att ta prov på utgående vatten från anläggningen.

Normal nivå

Hälsoskydd

- Utsläpp av avloppsvatten ger inte väsentligt ökad risk för smittspridning, lukt etc.
- Restprodukter, t.ex. slam eller latrin, hanteras på ett hygieniskt sätt.

Miljöskydd

- Vattensnål teknik, t.ex. vattensnåla blandare, används.
- Fosfatfria tvättmedel och hushållskemikalier används.
- Minst 90 % avskiljning av organiskt material (BOD).
- Minst 70 % avskiljning av fosfor.
- Det är möjligt att återvinna näringsämnen ur avloppet.
- Åtgärder vidtas för att minimera risk för smitta eller annan olägenhet för djur.

Hög nivå

Hälsoskydd

- Ytterligare skydd utöver den huvudsakliga behandlingen i anläggningen, t.ex. mer svårtillgänglig utsläppspunkt, mer robust anläggning, fler reningssteg som tar bort smittämnen etc.

Miljöskydd

- Minst 90 % avskiljning av fosfor.
- Minst 50 % avskiljning av kväve.

Andra regler och riktlinjer att ta hänsyn till

Kommunens översiktsplan

Varje kommun måste ha en översiktsplan som anger hur kommunens markanvändning ska utvecklas på sikt. Översiktsplanen är inte bindande och hur omfattande planen ska vara avgör varje kommun. Ofta innehåller översiktsplanen värdefull information som rör avloppshanteringen, t.ex. särskilt skyddsvärda vattendrag, områden med känsligt grundvatten eller planerad utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp i framtiden.

Detaljplaner och områdesbestämmelser

En detaljplan eller områdesbestämelse styr bebyggelsen i ett avgränsat område. Detaljplanen kan också ange krav på avloppsanläggningar, t.ex. att avloppshanteringen ska lösas gemensamt eller att det råder förbud mot vattentoaletter inom området. Miljökontoret får inte ge tillstånd till en avloppsanläggning om det strider mot bestämmelserna i detaljplanen för området.

Skyddade naturområden

I närheten av känsliga vattendrag och inom områden med skyddsvärd natur, t.ex. skyddade områden enligt Natura 2000, naturreservat eller nationalparker, kan särskilda krav ställas på avloppsanläggningar.

Vattenskyddsföreskrifter

I de flesta kommuner skyddas viktiga vattentillgångar genom vattenskyddsföreskrifter. Inom skyddsområde kan speciella regler gälla för enskilda avlopp, t.ex. är ofta infiltration av avloppsvatten förbjudet.

Lokala hälsoskyddsföreskrifter

Kommunen kan föreskriva om lokala hälsoskyddsföreskrifter, som t.ex. kan ange att det krävs tillstånd för att inrätta torrtoaletter eller andra typer av toaletter, utöver vanlig vattentoalett.

Kommunal renhållningsordning

Varje kommun har en renhållningsordning som reglerar hur avfall får hanteras inom kommunen. I renhållningsordningen står det bl.a. hur latrin, urin och slam från enskilda avlopp ska hanteras.

Lokal vatten- och avloppspolicy

En del kommuner har antagit en lokal VA-policy, som fungerar som underlag för vilka krav som ska ställas på små avlopp. Oavsett vad som står i den lokala VA-policyn måste dock kommunen alltid göra en bedömning i varje enskilt fall om vilka krav som bör ställas på avloppsanläggningen.

Lokala riktlinjer för hantering av urin och latrin

Några kommuner har ställt upp egna riktlinjer för hur avloppsfraktioner, såsom urin och latrin, ska hanteras. De fungerar som utgångspunkt vid bedömningen om du ska få tillstånd att ta hand om urin och latrin på din egen tomt.

Drift och skötsel av din avloppsanläggning

Drift och underhåll

Du som har enskilt avlopp ansvarar för att din avloppsanläggning fungerar som den ska. Det innebär bl.a. att du ska sköta och underhålla anläggningen enligt leverantörens instruktioner och att du ska följa de villkor om driften som anges i tillståndet, t.ex. om slamtömning.

Egenkontroll och service

Du är också skyldig att hela tiden ha koll på att anläggningen fungerar och att den uppfyller kraven enligt tillståndet. Detta innebär att du regelbundet bör titta till din anläggning enligt de rekommendationer som leverantören ger.

Om anläggningen är tekniskt komplicerad, t.ex. ett minireningsverk, måste regelbunden service utföras av en sakkunnig person. Du bör då ha ett serviceavtal med leverantören.

Tömning av slam, urin och klosettwater

Kommunen ansvarar för att hämta och omhänderta avloppsfraktioner, dvs. slam från trekammarbrunnar eller minireningsverk, urin, toalettwater från slutna tankar samt filtermaterial från fosforfällor. För detta betalar du en hämtningsavgift.

Ta hand om slam eller urin på egen tomt

För att ha rätt att ta hand om slam, urin eller andra avloppsfraktioner på din egen tomt måste du ansöka om dispens hos kommunen. Du får dispens om omhändertagandet sker på ett sätt som inte ger olägenheter för människors hälsa eller miljön. Miljökontoret kan ofta ge råd om hur du ska göra för att sprida urin eller kompostera slam på din egen tomt.

Vad gäller när du anlitar en entreprenör eller köper en produkt?

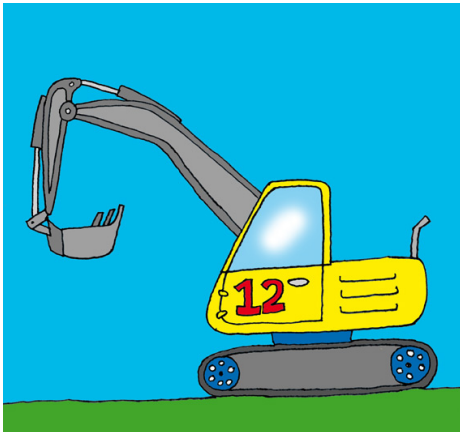
Anlita en entreprenör

Enligt konsumenttjänstlagen ska den entreprenör som du anlitar ”utföra tjänsten fackmässigt och med omsorg ta tillvara dina intressen”. Detta innebär att:

- entreprenören är ansvarig för att tjänsten utförs på ett sätt som man kan kräva av en normalt skicklig, kunnig och seriöst arbetande fackman;
- entreprenören måste ställa sin sakkunskap och yrkeserfarenhet till ditt förfogande och vara lojal mot dig. Han/hon får inte utföra tjänsten på ett onödigt dyrt sätt och bör också ge dig råd om förberedande arbeten som du kan göra själv;
- entreprenören är skyldig att försöka reda ut missförstånd och oklarheter och ge dig lämpliga råd och anvisningar;

- entreprenören ska hålla med det material som behövs för arbetet, om ni inte kommit överens om något annat;
- arbetet ska utföras enligt gällande säkerhetsföreskrifter.

Du ska betala ett skäligt pris för tjänsten. Om du fått ett ungefärligt pris får priset inte överskridas med mer än 15% om ni inte avtalat annat. Entreprenören har dock rätt till pristillägg om han/hon utfört nödvändigt tillägsarbete eller om tjänsten fördrats på grund av dig. Entreprenören är skyldig att avhjälpa fel som du upptäcker inom 10 år efter att markarbetena utförts och som du reklamerat senast två månader efter upptäckt.

Köpa en produkt

När du inhandlar avloppsprodukter, t.ex. en toalett eller ett minireningsverk, regleras köpet av konsumentköplagen. I lagen anges bland annat vad som gäller vid avbeställning, fel på varan och försenad leverans.

Produkten är felaktig bl.a. om den inte stämmer överens med vad du och säljaren har avtalat om, om bruksanvisning saknas, eller om säljaren inte har upplyst dig om detaljer som du borde ha blivit upplyst om.

Var finns reglerna?

I detta häfte har vi för enkelhetens skull valt att inte hänvisa till lagrum och paragrafer i texten. De regler som vi beskriver i häftet finns i följande lagstiftning:

Miljöbalken (MB), SFS 1998:808	Den övergripande miljölagstiftningen som reglerar all verksamhet som påverkar miljön, t.ex. utsläpp av avloppsvatten.
Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (FMH), SFS 1998:899	Reglerar bl.a. frågor om tillstånd och anmälan för enskilda avlopp.
Naturvårdsverkets allmänna råd om små avloppsanordningar, NFS 2006:7	Naturvårdsverkets tolkning av miljöbalken avseende små avlopp som fungerar som utgångspunkt för vilka krav som ska ställas på avloppsanläggningar för upp till 25 personer.
Plan- och bygglagen (PBL), SFS 1987:10	Reglerar bebyggelse och användning av mark och vatten, bl.a. översiktsplaner, detaljplaner och bygglov.
Lagen om allmänna vattentjänster (LAV), SFS 2006:412	Reglerar kommunens ansvar för att ordna vatten och avlopp.

Anläggningslagen,
SFS 1973:1149

Reglerar skapandet av gemensamhetsanläggningar, t.ex. avloppsanläggningar för flera fastigheter.

Konsumenttjänstlagen,
SFS 1985:716

Reglerar dina rättigheter när du köper en tjänst, t.ex. anlitar en markentreprenör.

Konsumentköplagen,
SFS 1990:932

Reglerar dina rättigheter som konsument när du köper en produkt, t.ex. ett minireningsverk eller en slamavskiljare.

Vill du läsa mer?

www.avloppsguiden.se

Här finns information om det mesta som rör enskilda avlopp, bl.a. avloppsteknik, hur du planerar ditt avlopp samt en förteckning över entreprenörer, konsulter och avloppsprodukter.

www.naturvardsverket.se

På Naturvårdsverkets hemsida finns information om bl.a. lagar och regler för enskilda avlopp.

www.konsumentverket.se

Mer information om konsumentlagstiftning hittar du på Konsumentverkets hemsida.

www.ekologen.se

På Ekologens hemsida finns länkar till myndigheter och lagstiftning.

www.notisum.se

På Rättsnätets hemsida finns länkar till alla lagtexter.

www.lantmateriet.se

På Lantmateriets hemsida finns information om vilka regler som gäller för gemensamhetsanläggningar.

Länstyrelserna

Stockholm
Västra Götaland
Skåne

För mer information kontakta:

Länstyrelsen i Västra Götalands län, vattenvårdsenheten

Tel: 031-60 50 00.

Du hittar rapporten på vår webbplats:

www.lansstyrelsen.se/vastragotaland under Publikationer

Rapport: 2009:25 (rapportserien för Länstyrelsen Västra Götalands län)

ISSN: 1403-168X